

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 29. februar 2016
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Bjarke Gano
Sagsnr.: 2016-0030-4140
Dok.: 1864331

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 240 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 1. februar 2016. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Josephine Fock (ALT).

Søren Pind

/

Esben Haugland

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 240 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, om ministeren har til hensigt at igangsætte nye tiltag, for at politiet foretager færre administrative frihedsberøvelser og foretager en bedre indsats for at undgå ulovlige frihedsberøvelser, jf. rapporten ”Politiets indgreb i ytrings- og forsamlingsfriheden” fra Justitia den 29. januar 2016?”

Svar:

1. Det følger af § 1 i lov om politiets virksomhed (politiloven), at politiet skal virke for tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet. Dette formål kan fremmes gennem forebyggende, hjælpende og håndhævede virksomhed.

Politiet har desuden i medfør af politilovens § 7, stk. 1, til opgave at beskytte borgernes ret til at forsamle sig. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. lovforslag nr. L 159 af 4. februar 2004, at det med bestemmelsen understreges, at politiet i dets virksomhed skal værne om den grundlovssikrede forsamlingsfrihed, og at politiet i forbindelse med iværksættelse af indgreb over for en forsamling skal tage hensyn til forsamlingsfriheden. Det fremgår eksempelvis, at hvis politiet forud for en demonstration mod en ambassade afspærrer et område for at holde demonstranterne i en vis afstand hertil, skal dette ske under hensyntagen til demonstrationens mulighed for at give sin mening til kende.

Politiloven giver i visse tilfælde mulighed for, at politiet kan foretage administrative frihedsberøvelser:

Det gælder for det første om nødvendigt i forhold til den eller de personer, der giver anledning til fare for forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, jf. politilovens § 5, stk. 3.

Det gælder for det andet om nødvendigt i forhold til forsamlingsdeltagere, som giver anledning til fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, jf. politilovens § 8, stk. 4.

Og for det tredje kan politiet i medfør af politilovens § 9, stk. 3, med henblik på at afværge opløb, der indebærer fare for forstyrrelse af den

offentlige fred og orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, om nødvendigt frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren.

Det er i alle tilfælde en forudsætning, at mindre indgribende midler, såsom udstedelse af påbud, legemsbesigtigelse eller fratagelse af genstande, ikke er tilstrækkelige til at afværge faren.

Frihedsberøvelsen efter politiloven skal være så kortvarig og skånsom som muligt, og en frihedsberøvelse efter politilovens § 5, stk. 3, må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer, mens frihedsberøvelsen efter politilovens § 8, stk. 4, eller § 9, stk. 3, så vidt muligt ikke må udstrækkes ud over 12 timer.

Frihedsberøvelser, der er iværksat i medfør af politiloven, kan påklages til politidirektøren med klagemulighed til Rigspolitiet eller indbringes for retten i medfør af reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

2. Til brug for besvarelse af spørgsmålet har Justitsministeriet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet om de eksisterende tiltag i forhold til administrativ frihedsberøvelse, hvoraf fremgår bl.a.:

”Rigspolitiet bemærker, at der i de senere år er iværksat flere tiltag på baggrund af erfaringer i forbindelse med administrative frihedsberøvelser efter politiloven.

Rigspolitiet iværksatte således i december 2009 en indberetningsordning omfattende administrative frihedsberøvelser efter politilovens §§ 8 og 9, der har været i mere end 6 timer. Denne indberetningsordning er fortsat gældende. I den seneste indberetning til Justitsministeriet vedrørende indberetningsperiode fra den 15. marts 2014 til den 15. marts 2015 har Rigspolitiet oplyst, at Rigspolitiet ikke har modtaget indberetninger om administrative frihedsberøvelser efter politilovens §§ 8 og 9, som udstrakte sig over 6 timer.

Rigspolitiet har endvidere i 2014 udarbejdet generelle retningslinjer for den politimæssige indsats i forbindelse med større demonstrationer mv. med henblik på at vejlede politikredsene om særlige forhold i forbindelse med større demonstrationer, herunder blandt andet udstrækningen af adgangen til at foretage frihedsberøvelser efter politiloven, behandlingen af de frihedsberøvede samt information til demonstrationsdeltagere. Vejledningen er udarbejdet i lyset af Østre Landsrets dom af 25. januar 2012, hvor landsretten tog stilling til en række frihedsberøvelser i forbindelse med COP

15 i december 2009 samt anbefalingerne i redegørelse af 20. december 2012 afgivet af Folketingets Ombudsmand i den såkaldte OPCAT-undersøgelse. Det anføres også i denne vejledning, at en administrativ frihedsberøvelse under alle omstændigheder altid skal være så kortvarig og skånsom som muligt, og at en frihedsberøvet person skal løslades, så snart de omstændigheder, der gav anledning til frihedsberøvelsen, ikke længere er til stede.

Herudover vurderer Rigspolitiet løbende, om den retspraksis, der følger af domstolenes behandling af sager om administrative frihedsberøvelser, har betydning for de nationale taktiske koncepter for politiets opgaveløsning på det beredskabsmæssige område. Det gælder særligt i forhold til politiets håndtering af politimæssige opgaver i forbindelse med demonstrationer og fodboldkampe. Således har de seneste domme om administrative frihedsberøvelser fra København givet anledning til en række ”lessons learned”, som Rigspolitiet vil sørge for at udbringe til samtlige landets politikredse. Dette gælder bl.a. snitfladen mellem at følge en demonstration eller et optog og en egentlig frihedsberøvelse. Herudover har de seneste domme understreget vigtigheden af efterfølgende at kunne dokumentere politiets anvisninger mv.”

3. Politiet har som anført ovenfor til opgave at virke for tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet. I den forbindelse har politiet bl.a. i politiloven en række redskaber, som politiet kan og skal anvende. Disse redskaber skal naturligvis alene anvendes, når det er nødvendigt, og i forbindelse med iværksættelse af indgreb skal politiet tage hensyn til forsamlingsfriheden og borgernes mulighed for at give meninger til kende.

Som det fremgår af den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 238 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, er der sket en væsentlig stigning i antallet af registrerede administrative frihedsberøvelser efter politiloven over de seneste 10 år. Og som det ligeledes fremgår af besvarelsen, kan Rigspolitiet ikke umiddelbart identificere en entydig årsag til stigningen.

Der sker ikke i dag en systematisk opfølgning på sager, hvor en administrativ frihedsberøvelse underkendes af politidirektøren, af Rigspolitiet eller ved domstolene, jf. også den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 241 (Alm. del) fra Retsudvalget.

Jeg har på den baggrund bedt Rigspolitiet om inden udgangen af marts at oplyse, hvilke tiltag der efter Rigspolitiets vurdering kan tages for at sikre, at der sker en systematisk opfølgning i tilfælde, hvor administrative frihedsberøvelser underkendes i klagesystemet eller ved domstolene.

Det er desuden min opfattelse, at det er nødvendigt at undersøge nærmere, i hvilke typer af situationer politiet i praksis anvender administrative frihedsberøvelser, og jeg har på den baggrund bedt om, at der igangsættes et sådant arbejde, som også skal kortlægge behovet for lovgivningsmæssige justeringer eller andre tiltag i forhold til administrative frihedsberøvelser efter politiloven.

Jeg vil vende tilbage over for Retsudvalget, når dette arbejde er afsluttet.